

VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS

Apskričių valstybinėms mokesčių
inspekcijoms

2023-05-09 Nr. R-1799
l Nr.

DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS BAUDŽIAMOJO KODEKSO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ KODEKSO PAKEITIMO

Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos (toliau – VMI prie FM) informuoja apie 2023 m. balandžio 27 d. Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 108, 115, 122, 125, 137, 187, 205, 589 straipsnių pakeitimo ir kodekso papildymo 113¹, 187¹, 474¹ straipsniais įstatymą Nr. XIV-1926 (toliau – ANK pakeitimas) ir 2023 m. balandžio 27 d. Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso 141, 156, 176, 178, 180, 181, 182, 183, 184, 189¹, 190, 192, 195, 196, 197, 199, 199¹, 199², 200, 201, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 212, 219, 220, 221, 222, 223, 224, 224¹, 246, 248, 253, 255, 256, 267, 267¹, 277, 281 straipsnių ir XXIX skyriaus pavadinimo pakeitimo, kodekso papildymo 253², 256², 260¹, 266¹, 267², 267³, 276⁴, 282¹ straipsniais ir 186, 298 straipsnių pripažinimo netekusiais galios įstatymą Nr. XIV-1925 (toliau – BK pakeitimas).

Esminiai Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso (toliau – ANK) pakeitimai, kurie turi įtakos mokesčių administratoriaus veiklai:

ANK 137 straipsnio pakeitimas:

Pakeistas ANK 137 straipsnio pavadinimas iš „Neteisėtas stiprių alkoholinių gėrimų, brogos, nedenatūruoto ar denatūruoto etilo alkoholio, jų skiedinių (mišinių) gaminimas, įgijimas, laikymas, gabenimas“ į „Neteisėtas stiprių alkoholinių gėrimų, brogos, nedenatūruoto ar denatūruoto etilo alkoholio, jų skiedinių (mišinių) gaminimas, įgijimas, laikymas, gabenimas arba naminių stiprių alkoholinių gėrimų gamybos įrangos gaminimas, laikymas, gabenimas ar realizavimas“.

Taip pat ANK 137 straipsnis papildytas naujomis 5 ir 6 dalimis, kurios nustato atsakomybę už naminių stiprių alkoholinių gėrimų gamybos įrangos gaminimą, laikymą, gabenimą ar realizavimą ir už šio nusižengimo padarymą pakartotinai.

ANK 187 straipsnio 3 ir 4 dalies pakeitimas:

Šiuo pakeitimu padidintas nustatytas bazinių bausmių ir nuobaudų dydis nuo 100 iki 400, kai siekiama išvengti mokesčių ar kitų įmokų nepateikiant duomenų apie fizinio ar juridinio asmens pajamas, pelną ar turtą mokesčių administratoriui, kai apie šią pareigą priminė mokesčių administratorius ar asmens pajamų, pelno, turto ar jų naudojimą, žinant, kad jie neteisingi, įrašymas į deklaracijas. Atitinkamai padidinti ir baudų dydžiai: už ANK 187 straipsnio 3 dalies nusižengimą numatyta atsakomybė nuo 400 (buvo 200) eurų iki 6000 (buvo 1040) eurų, o už 4 dalies nusižengimą nuo 1000 (buvo 650) eurų iki 6000 eurų.

ANK papildymas nauju 187¹ straipsniu:

ANK papildytas nauju ANK 187¹ straipsniu, kuris nustato atsakomybę už mokesčių nesumokėjimą. Straipsnio dispozicijoje nustatyta, kad atsakomybė asmenims kyla tuomet, kai pagal pateiktą deklaraciją arba nustatyta tvarka patvirtintą ataskaitą ar kitą dokumentą apskaičiuotų mokesčių, kurių suma neviršija keturių šimtų bazinių bausmių ir nuobaudų dydžių, asmuo nesumokėjo būdamas moku po to, kai valstybės įgaliota institucija priminė apie pareigą sumokėti mokesčius. Už šį nusižengimą numatyta bauda nuo 700 iki 6000 eurų.

Už šį nusižengimą turės teisę surašyti administracinio nusižengimo protokolus ne tik Valstybinės mokesčių inspekcijos pareigūnai, bet ir Finansinių nusikaltimų tyrimų tarnybos pareigūnai.

ANK 205 straipsnio pakeitimas:

ANK pakeitimu atlikti ANK 205 straipsnio 3-6 dalių pakeitimai. Pakeitimu nustatoma, kad administracinė atsakomybė kyla asmenims, kurie aplaidžiu ar apgaulingu apskaitos tvarkymu ar organizavimu padaro turtinę žalą valstybei ar kitam juridiniam ar fiziniam asmeniui. Šiuo pakeitimu atsisakoma buvusių administracinės atsakomybės atsiradimo kriterijų, tokių kaip – nesumokėjimas, nusižengimas.

Taip pat nustatomas ir žalos dydis atsakomybės atsiradimui pagal atskirą straipsnio dalį:

1) 3 ir 5 dalyje numatytas nusižengimas kils tuomet, kai bus padaryta turtinė žala nuo 30 iki 150 bazinių baudų ir nuobaudų dydžių;

2) 4 dalyje numatytas nusižengimas kils tuomet, kai žala sieks nuo 150 iki 400 bazinių baudų ir nuobaudų dydžių;

3) 6 dalyje numatytas nusižengimas kils tuomet, kai apgaulingu apskaitos tvarkymu ar organizavimu bus padaryta žala didesnė nei 150 bazinių baudų ir nuobaudų dydžių.

Detaliau su ANK pakeitimu galite susipažinti: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/ee109282e51911eda305cb3bdf2af4d8?jfwid=zaoxfs1u1>

Esminiai Lietuvos Respublikos baudžiamojo kodekso (toliau – BK) pakeitimai, kurie turi įtakos mokesčių administratoriaus veiklai:

BK pakeitimu keičiami didelės vertės MGL riba vietoj dabar naudojamos 250 MGL arba 12 500 eurų ribos numatoma 400 MGL arba 20 000 eurų riba.

Įvedamas labai didelės vertės / žalos požymis – 900 MGL arba 45 000 eurų riba.

MGL dydžiai nustatomi keičiant ir įvedant naujai sąvokų išaiškinimo straipsnius atitinkamuose BK skyriuose (BK 190, 212, 224¹, 248, 282¹ str.)

Pakėlus didelės vertės / žalos ribą nuo 250 MGL iki 400 MGL, kai kurios nusikalstamos veikos, šiuo metu kvalifikuotos pagal didelės vertės / žalos požymį, nesiels naujos ribos (400 MGL arba 20 000 eurų), todėl bus perkvalifikuotos pašalinant kvalifikuojantį didelės vertės / žalos požymį iš įtarimo ar kaltinimo.

Esant didelės vertės / žalos požymiui dabartiniai sunkūs nusikaltimai bus prilyginti apysunkiems nusikaltimams, pvz.: BK 182 straipsnį (sukčiavimas), BK 183 straipsnį (pasisavinimas), BK 184 straipsnį (iššvaistymas), BK 199-200 straipsnius (kontrabandos ir akcizinių prekių nusikaltimai). Tačiau įtvirtinta taisyklė turės išimčių, pvz.: BK 180 straipsnis (plėšimas), 181 straipsnis (turto prievartavimas) – pagrindinė veika yra ir bus laikoma apysunkiu nusikaltimu, o kvalifikuojančios veikos (tiek didelė, tiek labai didelė vertė) bus priskiriamos prie sunkių nusikaltimų.

BK 189¹ straipsnio pakeitimas:

Pakeitimu pakeista dispozicija, kuri išdėstyta taip: „Tas, kas turėjo nuosavybės teise didesnės negu 500 900 MGL vertės turta, žinodamas arba turėdamas ir galėdamas žinoti, kad tas turtas negalėjo būti įgytas teisėtomis pajamomis, baudžiamas bauda arba areštu, arba laisvės atėmimu iki ketverių metų.“ – taikymo riba pakeliama iki 45 000 eurų.

BK 201 straipsnio pakeitimas:

Atsižvelgiant į ANK pakeitimą, kuriuo ANK 137 straipsnis papildytas nauju nusižengimu dėl naminių stiprių alkoholinių gėrimų gamybos įrangos gaminimo, laikymo, gabenimo ar realizavimo, atliktas BK 201 straipsnio pakeitimas. Minėtame BK straipsnyje yra dekriminalizuojama nusikalstama veika susijusi su alkoholinių gėrimų gamybos įrangos gaminimo, laikymo, gabenimo ar realizavimo.

BK 203 straipsnio (neteisėta juridinio asmens veika) pakeitimas:

BK 203 straipsnyje numatyta atsakomybė ne tik už juridinio asmens įsteigimą neteisėtai veiklai nuslėpti ar vadovavimą tokiam juridiniam asmeniui, bet ir įsigijimą juridinio asmens nurodytu tikslu.

BK 204 straipsnio (svetimo prekės ženklo naudojimas) pakeitimas:

Pakeitimu numatyta atsakomybė ne tik už pažymėjimą svetimu prekės ženklu didelį kiekį prekių, bet ir už didelės vertės prekių pažymėjimą svetimu prekės ženklu, taip pat jų įsigijimą, gabenimą, laikymą komerciniais tikslais.

BK 206 straipsnis (tikslinės paramos, subsidijos ar dotacijos panaudojimas ne pagal paskirtį ar nustatytą tvarką) pakeitimas:

Pakeitimu didinama atsakomybės taikymo riba nuo 150 MGL iki 400 MGL dydžio.

BK 208 straipsnio (skolininko nesąžiningumas) pakeitimas:

Pakeitimu didinama atsakomybės taikymo riba – baudžiamoji atsakomybė bus taikoma tik tada, kai bus padaroma didelė turtinė žala (400 MGL) likusiems kreditoriams (dabar pakanka bet kokios turtinės žalos padarymo).

BK 212 straipsnio pakeitimas:

Apibrėžtas stambus mastas – t. y. bus laikoma, kad BK 202 ir 203 str. nurodyto neteisėto vertimosi ūkine, komercine, finansine ar profesine veikla ir neteisėtos juridinio asmens veiklos mastas yra stambus, kai iš šios veiklos gautos paskutinių 12 mėnesių pajamos arba nustatyta tvarka neįtrauktų į apskaitą prekių vertė viršija 500 MGL dydžio sumą.

BK 219 straipsnio pakeitimas:

Pakeitimu pakoreguojama 1 dalies dispozicija, numatant, kad baudžiamoji atsakomybė kils asmeniui, kuris pateikęs deklaraciją arba nustatyta tvarka patvirtintą ataskaitą ar kitą dokumentą, būdamas mokus, laiku nesumokėjo pagal juos apskaičiuotų daugiau kaip 300 MGL dydžio mokesčių po to, kai valstybės įgaliota institucija priminė apie pareigą sumokėti mokesčius. Atitinkamai vertinant ar asmeniui kyla baudžiamoji atsakomybė, turės būti įvertintas ir asmens mokumas.

BK 219 straipsnio 2 dalyje ir 221 straipsnio (deklaracijos, ataskaitos ar kito dokumento nepateikimas) 2 dalyje didinama kvalifikuojančių požymių (nesumokėtų mokesčių) riba nuo 500 MGL iki 900 MGL, tačiau tuo pačiu baudžiamoji atsakomybė griežtinama, nes keičiama šių kvalifikuotų nusikaltimų sudėčių sunkumo kategorija iš apysunkio į sunkų.

BK 220 straipsnio (neteisingų duomenų apie pajamas, pelną ar turtą pateikimas) pakeitimas:

Baudžiamoji atsakomybė švelninama, nes didinama kvalifikuojančio požymio (nesumokėtų mokesčių) riba nuo 750 MGL iki 900 MGL, nors nei nusikaltimo sunkumo kategorija nei baudmės dydis nesikeičia.

BK 222 ir 223 straipsnių pakeitimas:

BK 222 straipsnio pakeitimu papildoma dispozicija ir numatoma, jog baudžiamoji atsakomybė gali kilti asmenims, kurie apgaulingai tvarkė ir (arba) organizavo teisės aktų reikalaujamą finansinę apskaitą arba įstatymų nustatytą laiką nesaugojo finansinės apskaitos dokumentų ir (arba) finansinės apskaitos registru, arba paslėpė, sunaikino ar sugadino finansinės apskaitos dokumentus ir (arba) finansinės apskaitos registrus, arba netvarkė ir (arba) neorganizavo teisės aktų reikalaujamos finansinės apskaitos, jeigu dėl to buvo padaryta didelė turtinė žala valstybei arba kitam fiziniam ar juridiniam asmeniui arba negalima visiškai ar iš dalies nustatyti asmens veiklos, jo turto, nuosavo kapitalo ar įsipareigojimų dydžio ar struktūros.

BK 223 straipsnio pakeitimu nustatyta, kad už 1 dalyje numatytą nusikalstamą veiką gali atsakyti asmuo, tik tuo atveju, jeigu buvo padaryta didelė turtinė žala valstybei arba kitam fiziniam ar juridiniam asmeniui arba negalima visiškai ar iš dalies nustatyti asmens veiklos, jo turto, nuosavo kapitalo ar įsipareigojimų dydžio ar struktūros.

Pakeitimais aiškiai atskirtos BK 222 str. ir 223 straipsniuose numatytos nusikalstamos veikos pagal kaltės formą, t. y. BK 223 str. bus inkriminuojamas tik tada, kai jame numatytos veikos padarytos dėl neatsargumo. Jeigu padarytos veikos tyčinės, bus taikomas BK 222 str. Tai bus aktualu tais atvejais, kai įstatymų nustatyta tvarka nustatyta laiką nebus išsaugomi finansinės apskaitos dokumentai, taip pat kai buhalterinė apskaita buvo netvarkoma arba neorganizuojama teisės aktų nustatyta tvarka.

BK 222 ir 223 str. įtvirtintas alternatyvus nusikalstamos veikos pasekmių požymis – didelės turtinės žalos požymis, t. y. pakaks nustatyti, kad dėl apgaulingos ar aplaidžios finansinės apskaitos buvo padaryta didelė turtinė žala (pvz. nesumokėtų mokesčių suma viršija 20 000 eurų). Nebus privaloma nustatyti, ar kilo pasekmės – negalima iš dalies ar visiškai nustatyti asmens veiklos, jo turto, nuosavo kapitalo, ar įsipareigojimų dydžio ir struktūros.

BK 222 str. atsiranda nauja kvalifikuojanti nusikaltimo sudėtis – jei padaroma labai didelė turtinė žala.

BK 246 straipsnio pakeitimas:

Pakeitimu papildytas straipsnis 2 dalimi, kurioje nustatyta, kad tas, kas paslėpė, sunaikino ar sugadino aprašytą, areštuotą ir jam patikėtą didelės vertės turtą arba didelės vertės turtą, kuriam nustatytas laikinas nuosavybės teisės apribojimas, arba šį turtą neteisėtai perleido kitam

asmeniui, baudžiamas bauda arba laisvės apribojimu, arba areštu, arba laisvės atėmimu iki penkerių metų.

Finansiniuose (mokestiniuose) nusikaltimuose (BK 219, 220, 221 straipsniai) numatyta, kada pagal šiuos straipsnius baudžiamoji atsakomybė bus pradėta taikyti viršijus 400 MGL arba 20 000 eurų ribą.

BK pakeitimai dėl kontrabandos:

Minimali MGL riba baudžiamajai atsakomybei už kontrabandą (BK 199 str.), už muitinės apgaulę (BK 199-1 str.), už neteisėtą disponavimą akcizinėmis prekėmis (BK 199-2 str.), už neteisėtą prekių ar produkcijos neišvežimą (BK 200 str.) nesikeičia ir lieka ta pati - 150 MGL arba 7 500 eurų.

Šiuo metu esanti kvalifikuojanti šių nusikalstamų veikų dalyko vertės riba - 250 MGL arba 12 500 eurų, didinama iki 900 MGL arba 45 000 eurų, taigi šie nusikaltimai bus priskiriami sunkių nusikaltimų kategorijai tik tada, kai viršys 45 000 eurų sumą

Nurodyti nusikaltimai, kai dalyko vertė bus nuo 150 iki 900 MGL, bus priskiriami apysunkių nusikaltimų kategorijai.

Panaikinama BK 199 straipsnio 4 dalis, kurioje numatyta baudžiamoji atsakomybė už specifinių daiktų (šaunamųjų ginklų, sprogmenų, radioatyvių, nuodingų medžiagų, strateginių prekių, narkotinių, psichotropinių medžiagų ar jų pirmtakų (prekursorių)) kontrabandą. Baudžiamoji atsakomybė už specifinės rūšies daiktų kontrabandą numatyta naujuose straipsniuose, kuriais papildytas BK skyriuose pagal atitinkamą nusikalstamos veikos dalyką (BK 253², 256², 260¹, 266¹, 267², 267³, 276⁴).

Panaikinamas BK 186 str. (turtinės žalos padarymas apgaule) – šiuo atveju įstatymo leidėjas nedekriminalizuoja nurodytą nusikalstamą veiką, bet vertina nurodytą straipsnį pertekliniu, nes tokios veikos turėtų būti kvalifikuojamos pagal bendrą sukčiavimo normą (BK 182 str.).

Detaliau su BK pakeitimu galite susipažinti: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/03f340d1e51911eda305cb3bdf2af4d8?jfwid=zaoxfsbb0>

Teisės departamento direktorė

Rasa Virvilienė